

1981, 18. listopadu – Sdělení VONS č. 279 o trestním stíhání vydavatelů samizdatového časopisu *Vokno* Michala Hýbka, Jaroslava Chnapka, Ivana Jirouse a Františka Stárka.¹

Na základě trestního stíhání zahájeného odborem vyšetřování Severočeské správy SNB v Ústí nad Labem dne 5. 11. 1981 ve věci údajné trestné činnosti dle § 202 /2 trestního zákona (výtržnictví) souvisejícího s vydáváním a rozšiřováním neoficiálního časopisu *Vokno*,² proběhla dne 10. 11. 1981 rozsáhlá policejní akce.

Z trestné činnosti byli obviněni František Stárek, nar. 1. 12. 1952, bytem Teplice v Čechách, Hálkova 2882, figurant Geofyziky (v minulosti odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody s podmíněným odkladem na dva roky), Ivan Jirous, nar. 23. 9. 1944, teoretik umění a spisovatel, bytem Stará Říše 33, okres Jihlava, otec dvou malých dětí (odsouzen za údajnou trestnou činnost stejného charakteru v letech 1973, 1976, 1977), Milan Frič, nar. 1955, zaměstnanec státního rybářství, bytem Podháj u Turnova, otec dvouletého dítěte (adresa manželky: Skalice 12, okres Chrudim), Milan Hýbek, nar. 1956,³ studující chemii na UK, bytem Klimentská 30, Praha 1, všichni byli vzati do vazby.⁴

Trestně stíhán na svobodě je Jaroslav Chnapko, instalatér, bytem Most, ulice Josefa Skupy.⁵ Všem obviněným hrozí trest odnětí svobody až na tři roky. U všech byly současně provedeny domovní prohlídky, které krom toho proběhly téhož dne u Miroslava Vodrážky, Milana Hlavsy, Aleny Balcarové, Jiřího Kostúra, Jaroslava Mlejnka, Jiřího Krivského⁶, Dany Němcové, Petrušky Šustrové a Stanislava Homoly.⁷ Policie zadržela na 48 hod. Jaroslava Mlejnka, Petrušku Šustrovou, Marcelu Stárkovou a Janu Převratskou. Uvedené informace jsou pravděpodobně neúplné, je možné, že rozsah akce byl ještě větší a její dosah je vůbec obtížné v současné situaci odhadovat. Nesporné je, že jde o postih zaměřený proti nezávislé kultuře undergroundu, pravděpodobně největší od roku 1976 (proces se členy skupiny Plastic People a DG 307).⁸ Vřazuje se tak do

kontextu současné snahy po vymýcení nezávislých kulturních aktivit (srovnej např. případ Jiřího Gruntoráda,⁹ obvinění Olgy a Ivana Havlových kvůli edici Expedice, odsouzení editorů katolické literatury, požár usedlosti, kde se konal poslední koncert Plastic People, policejní akce proti účastníkům maškarního plesu¹⁰ atd.).

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 11, s. 4–5.

POZNÁMKY

¹ K případu vydavatelů časopisu VOKNO viz dále sdělení VONS č. 307, 309 a 370, dokument č. 308, 310 a 373.

² V rozhovoru Františka Stárka s Adamem Drdou v rámci *Příběhů 20. století* vysvětluje mimo jiné Stárek původ názvu časopisu Vokno následovně: „*Jednak tenkrát byl takovej právní úzus v tý vyhlášce o periodickém tisku nebo zákonu o periodickém tisku, že periodikem se rozumí to, co má na obálce název a to číslování jako tu periodicitu, no tak já jsem chtěl prostě udělat, abychom to tam neměli, aby to tam bylo graficky, takže jsme udělali takhle to okno a vždycky jsme přidávali jako místo číslování, tak jsme přidávali vždycky jednu fotku do jedné té tabulky, takže tam vždycky přibíjvaly, jako první Vokno mělo jednu tabulku s fotkou jinak bylo prázdný, druhý Vokno už mělo dvě tabulky zaplněný fotkami, a ta fotka, která tam byla, tak ta zase dávala, tedy ten obsah fotky dával merit toho časopisu, první číslo bylo meritně věnováno hudbě samozřejmě, tak tam byla na tý fotce hromada kytar, hromada bicích, druhá měla stojan malířské, třetí psací stroje, kupu psacích strojů a tak dál, těch jsme vydali pět, měli jsme i šestý připravený, ale při tom šestým to bylo zabavený, to nás zavřeli, to mělo být věnované divadlu a to pátý číslo bylo věnovaný filmu a fotografii.“ Celý rozhovor, který byl vysílán 22. 11. 2009, je umístěn na stránkách Českého rozhlasu: [http://hledani.rozhlas.cz/iradio/?offset=370&porad\[\]=%C5%99%C3%ADb%C4%9Bhy+20.+stolet%C3%AD&stanice\[\]=%C4%8CRo+Plus](http://hledani.rozhlas.cz/iradio/?offset=370&porad[]=%C5%99%C3%ADb%C4%9Bhy+20.+stolet%C3%AD&stanice[]=%C4%8CRo+Plus) [28. 2. 2014]. K celkovému pojetí undergroundu viz text Ivana Jirouse z roku 1975 „Zpráva o třetím českém hudebním obrození“ in: Martin Machovec: *Pohledy zevnitř. Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích*, Praha 2008, s. 73–77; též článek I. Jirouse „Underground Culture“ in: *Index of Censorship*, 1983, č. 1, s. 32–33.*

Zabavená čísla časopisu Vokno a další zabavené texty jsou uloženy in: OS v Chomutově, soudní spis k případu Františka Stárka a spol., spis. zn. 5 T 176/82.

Trestní stíhání pro trestný čin výtržnictví bylo zahájeno usnesením vyšetřovatele odboru vyšetřování VB Krajské správy SNB Ústí nad Labem

mjr. Miloslava Nováka z 5. 11. 1981 s odůvodněním, že „od roku 1979 do současné doby je skupinou hnutí UNDERGROUND tisknut nelegální časopis ‚VOKNO‘ s protispolečenskou tematikou, s vulgárními a hrubě neslušnými články, který je veřejně rozšiřován po celém území ČSR“. Dne 10. 11. 1981 bylo zahájeno konkrétně trestní stíhání pro trestný čin výtržnictví přímo F. Stárka, M. Hýbka, I. Jirouse a M. Friče, 11. 11. 1981 bylo zahájeno trestní stíhání I. Jirouse a M. Hýbka pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů. Usnesením vyšetřovatele odboru vyšetřování VB Krajské správy SNB Ústí nad Labem npor. Fadrhonce z 21. 1. 1982 byl Hýbek stíhán rovněž pro přečin proti veřejnému pořádku, protože měl ve svém držení upravenou střelnou zbraň bez povolení. Proti usnesení o zahájení trestního stíhání podali Stárek, Hýbek, Jirous a Frič stížnost, kterou krajský prokurátor v Ústí nad Labem Stanislav Fiala dne 13. 11. 1981 zamítl. OS v Chomutově, soudní spis k případu Františka Stárka a spol., spis. zn. 5 T 176/82.

³ Správně Michal Hýbek, nar. v r. 1957.

⁴ Viz protokoly o zadržení z 10. 11. 1981 a usnesení krajského prokurátora v Ústí nad Labem JUDr. Josefa Ptáčka ze 13. 11. 1981 o vzetí obviněných do vazby, která byla započítávána ode dne zadržení. Uvedené dokumenty jsou uloženy in: OS v Chomutově, soudní spis k případu Františka Stárka a spol., spis. zn. 5 T 176/82.

⁵ Trestní stíhání J. Chnapka pro trestný čin výtržnictví inicioval usnesením z 10. 11. 1981 vyšetřovatel odboru vyšetřování VB Okresní správy SNB Most Emil Venclíček. Proti usnesení o zahájení trestního stíhání podal Chnapko stížnost, kterou krajský prokurátor v Ústí nad Labem Stanislav Fiala 16. 11. 1981 zamítl. Tamtéž.

⁶ Správně Křivského

⁷ Vyšetřovatel odboru vyšetřování VB KS SNB Ústí nad Labem mjr. Miloslav Novák se souhlasem krajského prokurátora v Ústí nad Labem přikázal usnesením z 5. 11. 1981 provést domovní prohlídku v bytě F. Stárka a na jeho pracovišti v podniku Geofyzika Dolní Slivno, okr. Mladá Boleslav, v ateliéru ing. Karla Toningera, v bytě Michala Hýbka, v bytě a na pracovišti Milana Friče, v bytě Jaroslava Chnapka, v bytě Silvestry Lupertové, u Ivana Jirouse a Vladislava Nechvátala a u manželů Stritzkových, v domě Zbyňka Matouše, Miroslava Poláka, Jaroslavy Fričové a Václava Holase, v bytě Jiřího Křivského, v bytě Jaroslava Mlejnků, v bytě Danuše Němcové, v bytě Petrušky Šustrové, v bytech Milana Hlavsy, v bytě Jiřího Kostúra a v bytě Aleny Balcarové, v bytě Miroslava Vodrážky a na jeho pracovišti Státní nakladatelství technické literatury Praha 1, v bytě Stanislava Homoly, v bytě Ladislava Plívy, v bytě rodičů Martina Ježka, v bytě Václava Blabolila, v bytě Josefa Kaviny, na pracovišti a v bytě matky Stanislava Mecery, v bytě Milana Langra, dále pak usnesením ze 13. 11. 1981 v bytě u Ondřeje Jílka a Heleny Jílkové a usnesením vyšetřovatele

odboru vyšetřování VB Krajské správy SNB Ústí nad Labem npor. Fadrhonce z 10. 11. 1981 v bytě Bohuslava Kaplana, v bytě Zdeňky Gáلكové, usnesením vyšetřovatele odboru vyšetřování VB Krajské správy SNB Ústí nad Labem Jiřího Houžviče z 18. 11. 1981 v bytě Svatavy Antošové. Příkazy k provedení domovní prohlídky a protokoly o jejich provedení jsou uloženy in: OS v Chomutově, soudní spis k případu Františka Stárka a spol. (spis. zn. 5 T 176/82) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. 4 Tz 44/91. Usnesení o provedení domovní prohlídky u Petrušky Šustrové z 5. 11. 1981 a protokol o jejím provedení z 10. 11. 1981 též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 327, sign. I/1, kart. 55.

⁸ Dokumentaci k trestnímu stíhání a odsouzení členů skupiny The Plastic People of the Universe viz in: LP, Sb. Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, inv. č. 63.

⁹ Ke Gruntorádově případu viz sdělení VONS č. 225, 228, 255, 256 a 276, dokumenty č. 226, 229, 256, 257 a 277, a dokument č. 1167.

¹⁰ K tomu viz sdělení VONS č. 241, dokument č. 242.